

I GRÌFFI: a seu stöia

di Ezio Baglini

Apartêgne a-a stöia de l'òmmo, da óltre chinzemill'anni, – e o l'è típico di stregoin – crèdde a l'existénsa da scinbiòxi òmmo-animåle, inta riçèrca de scinboli pe raprezentâ o mistêro de debilésse e de aspiraçioin de l'òmmo.

Èmmo 'na testimoniànza in Egitto, doimilla çinqueçént'anni a.C., con Anubi (dîo; òmmo co-â tésta de sciacållo) e a Sfinge.

Mêgio notiçie l'émmo da-i Grêghi (çîto sôlo Omero do VIII sec. a.C. e Erodoto, 484-426 a.C.); defæti a paròlla griffo a l'è de òrigine grêga *gryps* (genit. *gripôs*) ch'a veu dî granfia (it. artiglio), ciôtâ; da-a quæ, in italian, *graffio*, *grinfia*, *graffetta*, *griffe*. Da-i mainæ a naraçion a l'è stæta riferia pöi da-i stòrichi, prezénpio a Medûsa do mito de Persêo, e sirénn-e de Ulisse, o Minotåoro de Crêta, che àn riportou asci l'existénsa do pòpolo di Griffi; e, a confërma, se scrîve che Dario o credéiva inte ste riochésse a-o pónto ch'o l'à portou 'na spediçion scinn-a in Scizia into 516 a.C. O mito di griffi (scinbiòxi animåle-animåle) pâ ch'o l'ægge avûo òrigine into IV-III milenio a.C., inte tære de dato do 'Mâ Intèrno' fin a-a Mezopotåmia: di Caldêi, Asiri, Persièn, Itîti. O adreitûa ancón ciù a est, inta Mongòlia (Sciti). O l'è stæto portou in òcidènte da-i caravanê i quæ, a ògni staçion contåvan a-e persónn-e rapîe e pinn-e de poia, de béstie mostròze pe fôrma e dimenscion; contåvan de béstie da-o busto, còllo, tésta, ròstro e æe d'àquila; e sånpe davànti con grånfie bén bén lónghe; o còrpo deré e a còa de líon; oêge a pónta da cavållo. E tære abitæ da-i Griifi èan in Scizia – a Rùscia meridionåle d'anheu, Armenia – asæ ricca ma inavixinåbile a càozza de chi ghe ståva: oltremòddo agresçivi, a-a difendéivan con feròçia inaodîa, dæto che èan li a custòdia de l'«òo do nord».¹

De segûo èan animåli posènti, co-o còrpo coscì gròsso che inte 'n combatimènto èan boin a vinçe e a amasâ òmmi bén armæ. Quèste notiçie èan arivæ da di viaggiatoî ch'èan vegnûi a contåtto co-i pòpoli confinànti di Griffi: i Arimaspi, àbili legendåri cavalièri, che ståvan a nordest do Mâ Néigro, insèmmè a-i Isédoni e Iperborèi; a seu vòtta tûtti goerièri no da pòco, gigantéschi e co-in éuggio sôlo e antropòfaghi còmmè i Ciclöpi. Ànche Strabón² o l'à scrîto di griffi, animåli favolòzi e posènti, çernûi da Apóllo pe tiâ o seu càro solåre (apolinei, ma asci dionisiaci).

ILLUSTRAZIONI

Dall'alto:

- Capitello a due grifi, Persepoli, Persia.
- Fregio etrusco con grifi.
- Decorazione sul bordo del vaso di Nikòpoli, Civita Castellana.
- Grifone alato, particolare del pavimento musivo della cattedrale di Bitonto (XI-XII sec.)